

Tehtävä 1.

Kun sähköinen lennätinyhteys Turkuun valmistui vuonna 1856, sanomalehti Åbo Underrättelser kirjoitti tapahtumasta (27.5.1856):

”Tämä ohut lanka yhdistää siis meidät sivistyneeseen Eurooppaan. Sivullisen on vaikea käsittää tätä suurta ihmettä, joka salaman nopeudella vie ajatuksemme etäisimmillekin seuduille. Ei siis sovi ihmetellä, että rahvas pitää koko laitosta noituutena ja tuntee sitä kohtaan tiettyä pelkoa, jota vain lisäävät kirkoissa luetut kuulutukset niistä seuraamuksista, joita koituu tämän laitoksen vahingoittajille. Kansan keskuudessa ei ole harvinainen se käsitys, että pieninkin sormenkosketus siihen aiheuttaa salaisimmankin ajatuksen leviämisen ympäri maailmaa.”

Lennätin ja muut internetiä edeltäneet sähköiset viestimet muuttivat ihmisten yhteydenpitoa ja kokemusta ympäröivästä maailmasta. Pohdi näiden teknologisten innovaatioiden käyttötarkoituksia ja sitä, miten ne ovat muokanneet Suomea ja muuta maailmaa nopeuttamalla kommunikaatiota, pienentämällä maantieteellisten etäisyyksien merkitystä sekä tarjoamalla yhteisiä tiedonvälityksen kanavia kaikkien käyttöön.

Tehtävä 2.

Pohdi aineistojen perusteella Berliinin muurin merkitystä kylmän sodan ajan maailmassa sekä sosialistisen järjestelmän romahtamisen jälkeen. Millaisia merkityksiä aikalaiset antoivat muurille? Mitä Berliinin muuri materiaalisena objektina symboloi? Miten muuri toimii menneen muistelun välineenä?

Aineistot

1. Kartta jaetusta Berliinistä ja muurin sijainnista.

Lähde: [ChrisO](#), 2005. Wikimedia Commons.

2. Walter Ulbrichin kommentti saksalaistoimittajan kysymykseen ollaanko mahdollisesti aikeissa rakentaa muuria. "Nobody has any intention of building a wall"

15.6.1961, Frankfurter Rundschau toimittaja Annamarie Doherr kysyi lehdistötilaisuudessa Itä-Saksan johtaja Walter Ulbrichtiltä, kuuluiko heidän suunnitelmiinsa rakentaa valtion raja Brandenburgin portille.

Ulbricht vastasi: ”Ymmärrän kysymyksesi tällä tavalla: Länsi-Saksassa on henkilöitä, jotka haluavat meidän mobilisoivan Itä-Saksan pääkaupungin rakennustyöläisiä muurin rakentamiseen. Olenko oikeassa? En ole tietoinen tällaisista suunnitelmista. Suurin osa pääkaupungin rakennustyöläisistä ahertaa kerrostalojen rakennuspuhissa ja heidän työvoimansa on täysin näiden projektien käytössä. Kenelläkään ei ole minkäänlaista aikomusta rakentaa muuria”.

Kaksi kuukautta Ulbrichtin lausunnon Berliinin muurin rakentaminen saatiin päätökseen. Berliinin sekä Itä- ja Länsi-Saksan jakanut muuri oli pystyssä seuraavat 28 vuotta.

3. Ote artikkelista: Matthew Leonard: *The Great Divide: A conflict archaeological study on the landscapes of the Berlin Wall* [<https://modernconflictarchaeology.com/the-great-divide-a-conflict-archaeological-study-on-the-landscapes-of-the-berlin-wall/>] Haettu 12.4.2021

Although the Berlin divide was now in situ, it was not until later that the structure really started to savage the landscape of the city. In 1963 key stretches of the Wall were rebuilt in concrete and as the decade rolled on extensive construction was carried out on the divide. The structure became almost twice as high as the original obstacle. It was made out of concrete blocks held together with reinforced metal rods and behind the wall the “death strip” was created.

This new obstacle was a truly terrifying and awe inspiring structure. The width of the death strip depended on the areas through which it ran. At points it was as wide as 50m across, and at others the width of a road between two rows of houses. Filled with defences such as guard towers and attack dogs as well as an anti-tank ditch running down its length, the area was constantly lit by large mercury lamps. It formed a No-Mans Land between the two halves of Berlin, a barren killing field in the heart of the city and refinements were constantly added including patrolling jeeps, tripwires, scatter guns and rumours of concealed mines.

Vaikka Berliinin jakaja oli nyt paikallaan, vasta myöhemmin rakennelma alkoi vaikuttaa aggressiivisemmin kaupungin maisemaan. Vuonna 1963 tärkeimmät muuriosuudet tehtiin uudelleen betonista, ja vuosikymmenen jatkuessa jakoaluetta rakennettiin voimakkaasti. Rakenteesta tuli melkein kaksi kertaa korkeampi kuin alkuperäinen. Se tehtiin betoniharkoista, joita vahvistivat metallitangot, ja muurin taakse luotiin ”kuoleman kaistale” (Kuva X). Tämä uusi este oli todella kauhistuttava ja kunnioitusta herättävä rakenne. Kuoleman kaistaleen leveys vaihteli riippuen alueista, joiden kautta se kulki. Paikoin se oli jopa 50 metriä leveä, mutta paikoin vain kahden talorivin välisen tien levyinen. Se oli täytetty puolustusvarustuksilla – vartiotorneilla ja hyökkäyskoirilla, ja muurinsuuntaisesti kulki panssarintorjunta-oja. Alue oli jatkuvasti valaistu suurilla elohopealampuilla. Se muodosti ei-kenenkään-maan Berliinin kahden puoliskon väliin, karun kuoleman kentän kaupungin sydämeen. Sitä myös kehitettiin jatkuvasti, esimerkiksi lisäämällä partio-autoja, ansalankoja ja niihin kytkettyjä haulikoita sekä huhuja kätkeytyistä miinoista.

Kuva X. Kuoleman kaistale (The death strip). Rajavartijoiden ottama valokuva marraskuussa 1988.

Kuva julkaisusta: Schofield, John; Klausmeier, Axel & Purbrick, Louise (toim.), *Re-mapping the Field: New Approaches in Conflict Archaeology*. Berlin: Westkreutz-Verlag 2006.

4. Etelä-Suomen Sanomien uutinen muurin murtumisesta 11.11.1989

Riemujuhlaa Berliinin muurilla

Itä-Berliniä (STT:n kirj. vaiht.) **Berliiniin muuriin** kuvaamollinen kaatumisen perjantain vastaisena yönä aiheutti enemäkemättömän riennon **muurin** muhennin puolin, kun tuhannet laulavat, tanssivat ja huutavat itäsaksalaiset **meivät** ensimmäisen kerran vuoden 1961 jälkeen vapaasti rajan yli Itä-Berlinistä Länsi-Berliiniin.

Sampari-pullien kovat paukahtelut, ilotilustarkeit valaustavan ja puihaava rock-musiikki kuuluu kaupungin joka murikkaan saaku Jätkä-kuopunki oli täynnä suuria julkia.

Muutama minuutti sen jälkeen kun uutinen rajan avamisesta oli kerrottu itäsaksalaisille kansaa alkoi virrata yliopist-

koille. Kadut olivat täynnä ihmisissä, jotka huusivat **muuri** on kaatunut, **muuri** on kaatunut. Kaupungissa vallitsi kummeinen tunnelma. Toivoksena tunnettomat ihmiset tanssivat keskellä puukkeita. Ihmiset menivät rajan yli mitä erilaisemmillä tavoilla. Eräs nuori mies käveli aidasta lähtien kiskoihin. Jotkut juoksisivat kilpaa rajavartin yli ohittakseen ensimmäisenä länsipuolelle.

En voi uskoa tätä todetti. Olen ollut tänään viisi kertaa Länsi-Berlinissä ja suudellut ainakin kymmeniä länsiberlinalaisia tyttöjä, huusi toinen nuori mies juostessaan kadulta kertaa rajavartin ohi. Vartiija suositti lojuytellen hänelle hyvää vikonloppua.

Eräs vanhahko nainen käveli miehensä kanssa rajan yli, mutta lyhyeksi muutaman askeleen kuluttua hyökkäsiensä sukulaistemä käivarsille. Hän ei ollut käynyt Länsi-Berlinissä **muuri** pystyttämisen jälkeen. — Tämä on meille likaa, emme enää jaksaa, hänen miehensä sanoi.

Alkuperä

Tunnetuimmat olivat voimakkaat perijansa-Bruno Akkisi jotka lähestyivät **muuri** arasti ovitki asukkaatet terällä ensin henkilökohtaan perustettiin, ettei rajan yltäminen vapautti ole oikeinkin sallittua. Kun he tulivat länsipuolelle, seillä odotti vastaanotokomitea, joka antoi samppanjakorkkeen paakkohetta "toisen puolen kansalaisten" kunnaksi.

Monet itäsaksalaiset olivat liikkeellä pienillä Trabant-autoiltaan ja olivat ilmeisesti päättäneet lähteä maastaan lojullisesti. Sekään ei nuytynyt alottamaan ongelmaa. Trabantit ajoivat pitkinä jonoona Länsi-Berliiniin ja saivat vastaansa raukavat suosiosuostukset. Jotkut mooret länsiberlinalaiset kutsuivat mooria itäsaksalaisia kotinsa juhlimaan ja keskustelemaan.

Rajanyltykset sijaivat lähes kautta linjan rauhallisesti. Rajavartiijat keskustelivat sosiaalisista muiden itäsaksalaisen kanssa, jotka palaivat takaisin vääntämään muutaman tunnin Länsi-Berlinissä. Itä-Saksan poliittikka ruodittiin perusteellisesti.

En usko silmiini. Alan uskoa, että olemme käimäkköhdäsa. Tämä on historiallinen juhlapäivä, jota voimme kaikki oppia. Haluamme rajat auki. Emme halua jättää rajat **muuri** taakse, sanoi eräs keskustelija katsoen tunteissa.

Jotkut länsiberlinalaiset käsitteivät rajan avamisen ilmeisesti -molempipuoleksi ja väpityivät Branderburger Tora kautta Itä-Berliiniin, jossa itäsaksalaiset rajavartiijat olivat ymmällään, mitä tehdä heille.

— Olemme avanneet rajan, mutta tämä on sentään valtioiden välinen raja, ja edes jotakin muodollisuuksia on noudatettava, eräs vartiija valitti.

Gennadi Gerasimov: Itä-Saksaan vapaut vaalit

”ETELÄ SUOMEN SANOMAT, 11.11.1989

Itäberliiniläiset tungesivat länteen

Riemujuhlaa Berliinin muurilla

Itä-Berliini (STT:n kirj. vaiht.)

Berliinin muurin kuvaannollinen kaatuminen perjantain vastaisena yönä aiheutti ennennäkemättömän riemun muurin molemmin puolin, kun tuhannet laulavat, tanssivat ja huutavat itäsaksalaiset menivät ensimmäisen kerran vuoden 1961 jälkeen vapaasti rajan yli Itä-Berliinistä Länsi-Berliiniin.

Sampanjapullojen korkit paukahtelivat, ilotulitusraketit valaisivat taivaan ja pauhaava rock-musiikki kuului kaupungin joka nurkkaan saakka. Jaettu kaupunki oli vhtä suurta juhlaa. Muutama minuutti sen jälkeen kun uutinen rajan avaamisesta oli kerrottu itäsaksalaisille kansaa alkoi virrata ylityspaikoille.

Kadut olivat täynnä ihmisiä, jotka huusivat Muuri on kaatunut, muuri on kaatunut. Kaupungissa vallitsi kuumeinen tunnelma. Toisilleen tuntemattomat ihmiset tanssivat keskenään piirileikkiä. Ihmiset menivät rajan yli mitä erilaisimmilla tavoilla. Eräs nuori mies käveli idästä länteen käsillään. Jotkut juoksivat kilpaa rajaviivan yli ehtiäkseen ensimmäisenä länsipuolelle.

En voi uskoa tätä todeksi. Olen ollut tänään viisi kertaa Länsi-Berliinissä ja suudellut ainakin kymmentä länsiberliiniläistä tyttöä, huusi toinen nuori mies juostessaan kuudetta kertaa rajavartijan ohi. Vartija toivotti hymyillen hänelle hyvää viikonloppua.

Eräs vanhahko nainen käveli miehensä kanssa rajan yli. mutta lyyhistyi muutaman askeleen kuluttua hysterisenä sukulaistensa käsivarsille. Hän ei ollut käynyt Länsi-Berliinissä muurin pystyttämisen jälkeen. Tämä on meille liikaa; emme enää jaksaa. hänen miehensä sanoi.”

(Tätä tarvinnee lyhentää)

5. Ote artikkelista: Matthew Leonard: *The Great Divide: A conflict archaeological study on the landscapes of the Berlin Wall* [<https://modernconflictarchaeology.com/the-great-divide-a-conflict-archaeological-study-on-the-landscapes-of-the-berlin-wall/>] Haettu 12.4.2021

The Wall has now gone and almost all trace of it has vanished, much of it having been chipped away and sold as souvenirs, or objects of remembrance to those that were affected by its existence. Parallels can be drawn with the Trench Art of the First World War: Items of war detritus remodeled and sold, allowing the sellers to support themselves after the fall of the Wall and the buyers to take away a piece of history, or an object with which to remember the personal consequences of the divide. The question of how to memorialize the Wall itself is presently at the fore. In Germany today there is a whole new generation that were not alive when the wall was in situ. For them it must be hard to believe that the place they inhabit was once split down the middle and that more than a hundred people were murdered for simply trying to cross from the east of the city to the west, As Schofield states, “Although, or perhaps because, most of it has vanished, the Wall is, amongst many other things, not only a tourist attraction, but also the symbol of a political system that was overcome by a peaceful revolution”, and its legacies must be preserved.

Muuri on nyt mennyttä ja melkein kaikki sen jäljet ovat kadonneet. Suurin osa siitä on paloiteltu ja myyty matkamuistoiksi, tai kappaleet toimivat muistoesineinä niille, joihin sen olemassaolo on vaikuttanut. Voidaan nähdä yhtäläisyyksiä ensimmäisen maailmansodan puhdetöille, kun sotaesineistöä ja -materiaaleja muokattiin ja myytiin. Myyjä saattoi elättää itsensä muurin kaatumisen jälkeen ja ostaja sai palan historiaa tai esineen, joka muistutti Berliinin jakamisen henkilökohtaisista seurauksista. Kysymys itse muurin muistamisesta on tällä hetkellä etusijalla. Tämän päivän Saksassa on kokonainen uusi sukupolvi, joka ei ollut elossa muurin ollessa paikallaan. Heidän on varmasti vaikea uskoa, että heidän asumansa paikka oli kerran jaettu keskeltä, ja että yli sata ihmistä tapettiin vain koska he yrittivät ylittää kaupungin idästä länteen. Kuten Schofield* sanoo: "Vaikkakin, tai ehkä juuri siksi, että suurin osa siitä on kadonnut, muuri on, ei pelkästään turistinähtävyys, vaan myös symboli poliittiselle järjestelmälle, jonka rauhanomainen vallankumous voitti", ja sen perintö on säilytettävä.

*John Schofield, johon kirjoittaja viittaa, on arkeologi ja Yorkin yliopiston professori, joka on tutkinut paljon toisen maailmansodan ja kylmän sodan aineellista kulttuuriperintöä.